

СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рокъ VIII.

Мт. Кармель, Па. Четвергъ 15-го Лютого 1900.

Число 6.

КАЛЕНДАРЬ.

15. Ч.	Симона и Анна
16. П.	Нелора
17. С.	Атафинъ муч.
18. П.	Блаженнаго сына, Вукола
19. П.	Партея
20. К.	Теофора
21. С.	Изафора

ЗВѢСТЬ.

Сирова „Свобода“ — Русины невольники на гавайскихъ островахъ. — Оголошене. — Въстѣ въ Америцѣ. — Повиненъ. — Пожертвуй вѣсти. — Фейлстонъ: Америцкый шляхтичъ. — Родившии сына на Угарицѣ. — Оголошене.

Увага.

Хотѣи приступити до „Союза“ най поспешають вступити и мѣсячно до кассира:

Mr. Kond. Kofanczyk
Box 127
SHAMOKIN, PA.

И увѣдомлять секретаря подь адресою:

Rev. Antony Bonczewsky
10 May Str.
ANSONIA, Conn.

Хто хоче записати собѣ однокру. * * * РУСКУ, * * * РОБОТНИЧУ ГАЗЕТУ, най пише на адресъ:

„СВОБОДА“
P. O. Box 13
MT. CARMEL, PA.

СПРАВЫ „Р. Н. СОЮЗА.“

Въ другой половинѣ сѣчня 1900 р. приступили до „Р. Н. Союз“ слѣдующи новы члени:

77. Галайда Юрій	66
Plymouth, Pa.	
78. Садовскій Иванъ	1787
79. Садовскя Анна	1788
Northampton, Pa.	
80. Коваль Онуфрій	1788
81. Майнович Лука	1789

82. Медвикъ Лешко	1789
83. Павликъ Андрей	1790
84. Бока Михайль	1790
85. Чупъ Микола	1791
86. Мацко Петро	1791
87. Душякъ Андрей	1792
Jersey City, N. J.	
88. Шурагъ Алексій	1792
89. Крѣбъ Николай	1793
90. „Прокѣбъ“	1793
91. Дьямба Николай	1794
92. Марковичъ Теодозій	1794
Shamokin, Pa.	
93. Басалига Освѣдъ	1795
94. Сташицакъ Марія	1795
95. Лунякъ Теодоръ	1796
96. Гутъ Войтехъ	1796
97. Барна Теодоръ	1797
98. Юнакъ Иванъ	1797
99. Гуретякъ Лука	1798
Priceburg, Pa.	
100. Лѣгуеъ Иванъ	1013
Mayfield, Pa.	
101. Гела Андрей	1798
102. Байъ Семанъ	1799
Simpson, Pa.	
103. Гаврагъ Прокѣбъ	1283
Lansford, Pa.	
104. Гариага Василь	1267
Pittsburg, Pa.	
105. Адамовскій Кароль	1799
106. Пислякъ Вартоломей	1800
107. Готко Папа	1800
108. Стасенко Павло	1801
109. Владика Михайль	1801
110. Ващакъ Петро	1802
111. Хоминъ Петро	1802
112. Драганъ Текал	1803
113. Круцишникъ Анна	1803
114. Земьянска Юлія	1804

Всѣхъ членѣвъ новыхъ въ сѣчнѣ с. р. приступило 114, зъ того дѣтей ледво 8. А чому такъ мало дѣтей? Бо наши люде о дѣти мало дбають, або асекурують у тыхъ агентѣвъ, що то крутять ся мѣжъ нашими.

Русины невольники на гавайскихъ островахъ.

Своего часу появилась була въ „Свободѣ“ звѣстка повторена за англійскою газетою выходящою въ San Francisco „The Examiner“, що контрактна работа на гавайскихъ островахъ (въ дѣйствиности же невольничество прикрашено другимъ именемъ) — знесена. Тымчасомъ се неправда. Старе право гавайске, позвляющее на такую неволю, не знесено, хоба що се зробить конгрессъ въ Вашингтонѣ, по недозвѣ мае ухвалити права маючй обавязувати въ новоутвореной территоріи гавайской. Нашихъ людей на гавайскихъ островахъ, около 350 люде (межи ними пару Поляковъ), але порозкидуваніи они по всѣхъ усюдахъ, чтобы не могли porozumѣтисъ и зробити бунту, котрый правду кажучи и такъ не богато имъ помѣчь бы. Роблять они по 14 годъ дницъ денно, въ краю дуже горячѣомъ. Мусять носити плуги, що важать по 160 фунтовъ 2 до 3 милъ на поле та зносити всякій набѣшки и знушаня ся вѣдъ своихъ наставникѣвъ. Жѣнки берутъ зъ собою въ поле и працюють побѣчь мушницъ. Слѣ хто зъ нихъ захоруе, не вѣрять ему, але заусуджують на 5—10 долларѣвъ кары, або саджають до аренты на 20 днѣвъ. Въ осени 1898 року всадили до аренты 37 люда за „неполудушенство“ и держали ихъ тамъ майже 10 мѣсяцѣвъ. Теперь такожь сидитъ 4 люде въ вязницѣ за те, що вѣтъкли и хотѣли шукати работы на другой плянтаціи.

Але що Гаваѣ, се островы, обляни зѣ всѣхъ боковъ моремъ, то жь далеко втечи негоденъ, отже и нашихъ крайновъ кобнй полемени поимали, били мѣтуземъ, конали якъ невоѣ по головѣ, карку, плечѣхъ и бѣдучи собѣ на коняхъ вели ихъ за собою такъ черезъ 3 дни. Хлопы заробляють денно по 50 центѣвъ, жены 25, але що всякій рѣчи мусить купувати въ компаніиныхъ сторихъ, то жь звичайно такъ бувае, що чоловікъ вмѣсто вѣдложити шару центѣвъ на сплату контрактного довгу що разъ болыше въ довгъ лѣзе.

Надѣя на волю. Надѣя на близке увольнене зѣ неволѣ для Русинѣвъ гавайскихъ блыскае деннымъ промѣнемъ. Копазулять австрійскій въ Филадельфій повѣдомивъ мене, що въ справѣ нашихъ невольникѣвъ поробленій якъсь кроки, а R. R. Hitt предѣдатель комісії для справъ заграичныхъ и авторъ сілу для утвореня территоріи гавайской иине, що если его биль перейде, то робѣтники зѣ Гаваикъ будутъ такъ свободны якъ и робѣтники въ Пенсильвезіи або котромъ другомъ стейтѣ Сполучен. Державъ. Вправдѣ въ біло R. R. Hitt-а, якъ и въ другомъ внесеномъ въ сенатѣ въ той самой справѣ есть параграфъ, въ котромъ каже ся, что всякій контрактъ заключеный передъ ухваленемъ тыхъ білоѣвъ будутъ важны и обавязуючы и на дальпе, зъ чого выходило бы, что робѣтники подписавшыся контрактѣвъ передъ выдачею нового права, мусѣли бы и дальне бути въ неволѣ, поки не вѣдроблять

сего довгу, то однакъ R. R. Hitt пѣчого о томъ не каже и може бути, що контракты робочы будутъ выпкомъ въ томъ разѣ. Если бь се було правдою, то тогда Русины гавайскій були бы свободны менше болыше въ мѣсяцѣюлю, бо сенаторъ Cullom предложивъ, чтобы нове право увѣшло въ жите 4-го юлія сего року.

Послѣдними днями заинтерелювавъ я колькохъ вызначѣншихъ сенаторѣвъ и репрезентантѣвъ въ той справѣ и скоро лишь достану вѣдповѣдъ, поспѣшу подѣлти сею черезъ „Свободу“ зъ нашими Гаваикъ. Такъ само предложивъ я сѣбу справу зѣ докладнымъ епъ қисомъ, о сколько се було можлике на подставѣ находячихъ ся у мене фактовъ, товариству League for Social Service, зложеному зѣ болышье выловыхъ и дѣяльныхъ людей зѣ помѣжъ протестантовъ, котры мають на темѣ поборюване суеболыной нужды.

Словомъ, надѣя на вызволене Гаваикѣвъ есть, хотыи и плянтаторы не сплять, але старають ся вѣми силами, якъ примѣромъ остатными часами черезъ репортъ Mr. Sewall-а, спеціального агента Сиолуч. Державъ на Гаваикъ, представити положене контрактныхъ робѣтниківъ на згаданныхъ островахъ въ якъ найлѣпшомъ свѣтлѣ, та доказують, что они сытъ и вдоволены, та что найлѣпше бы было, если бы лишити все по старому. Що теперь робити Русинамъ гавайскимъ? Въ виду того Русины гавайскій въ повинны „ликувати“ вже напередъ, аиѣ замолчати, або подавати лишь короткы, загалныи звѣтки.

але противно описувати свою бѣду докладно, широко. Для выгоды подаю тутъ колька пытанъ на котры каждый письменный повиненъ менѣ сей часъ докладно вѣдповѣсти. (Моя адреса: Rev. J. J. Ardan, Olyphant, Pa., Box 418, U. S. A.)

1. Якъ зве ся плянтація, на котрой робите, до ксго належить, хто менаджеръ (manager)?
2. Сколько нашихъ людей робитъ на той плянтаціи, мушницъ, жѣнокъ, дѣтей, та зѣ якихъ они сѣль и повѣтовъ?
3. Яку роботу роблять чоловічки, жѣнки и дѣти?
4. Яку хто мае заплату и чи выплачуютъ ей тыжднево, мѣсячно чи якъ инакше?
5. Где мошкаете, купуете ѣдло, одѣжъ и другыи потрібныи рѣчи и що за нихъ платите?
6. Коли (подати рокъ, мѣсяцъ, день), кого (подати имя) хто (подати имя) за що каравъ, або пады кимъ знушавъ ся и въ якій способъ?
7. Кто васъ намовивъ ѣхати на гавайскій островы, що вамъ обѣщали и где вы на корабель сѣдали?
8. Чи приходять все ще свѣжы люде зѣ Галичаны?
9. Чи роблять зѣ вами ще другыи люде и якы?
10. Докладный адресъ.

Що повинны робити Русины въ старѣи краю? Старокраевы Русины повинны постаратисъ въ Союзѣ або въ Радѣ Державной о те, чтобы заложено якъ найскорше бюро информацийне, где бы каждый, хто хоче эмигровати, доставъ докладныи информацийи про те, куда може ѣхати и что

его за моремъ чекае, та чтобы край або держава хотъ яко-тако охороняли своихъ эмигрантовъ передъ выискомъ и опуканствомъ. На се чейже мають нашы эмигранты правъ, що платять грубыи податки грѣшми и кровю, а кромѣ того се повинно лежати въ интересѣ державы, чтобы эмигранты не згадували про свою старую вѣтчину якъ про пса скаженого, вѣдъ котрого они утѣкали, але противно, чтобы ишли въ свѣтъ зѣ тымъ переконанемъ, что стара вѣтчывна хотъ и не була въ силѣ дати имъ хлѣба, то бодай дала имъ на дорогу ласкаве слово и добру пораду.

И. Арданъ.
[При той способности прошу всѣхъ, що звертались до мене за книжками чи въ другихъ справахъ — выбачте менѣ, что и невдоволивъ сейчасъ ихъ бажины. Причиною сему була власно справа нашихъ братѣвъ на Гаваикъ, що забрели менѣ послѣдними часами досить много часу.]

Оголошене

въ справѣ товариства „Руско-Народный Дѣль Эмиграційный въ Америцѣ“.

Подаемо до вѣдомости всѣхъ Русинѣвъ американскихъ, что комітетъ нашъ вѣдбуе дня 4. н. ст. лютого с. р. перше мѣсячне засѣдане. Рѣшено слѣдующий постановы:

1. Товариство „Руско-Народный Дѣль Эмиграційный въ Америцѣ“ мае бути товариствомъ независимымъ и зарядъ мае ужити всѣхъ возможныхъ способѣвъ, абы всѣхъ Русинѣвъ американскихъ, безъ взгляду на парти. собѣ зъеднати.
2. Рѣшено чимскорше постарати ся о своего руского агента эмиграційного (двохъ)

(Продолжене на другой сторони).

Американскій шляхтичъ.

Образъ зѣ жита рускихъ робѣтничѣвъ — въ 3. актѣхъ. — Написавъ Стефанъ Макарь.

АКТЪ III.

Сцена представляе ту самую комнату, что и въ другомъ актѣ.

СЦЕНА I.

Гриць, Петро, Данько и Василь.

(Гриць, Петро, Данько и Василь сидятъ вокругъ стола. Гриць подперши голову долонею сидитъ похныпавши голову).

Петро (торкае легко рамена Гриця). Грицю, не бери собѣ такъ того всего до головы! Оно ще вѣсьо змѣнитъ ся.

Данько. А хто-жъ то казавъ тобѣ, що нѣбы ты выговорюванъ иередъ людьми на газдовъ та на Марусю?

Гриць. Менѣ казавъ газда.

Василь. Хто-жъ зновъ ему таке довѣлъ?

Гриць. Десь Чорниха мала про те розповѣсти газдынѣ а тотѣ такъ лютитъ ся на мене — на очи мене не хоче бачити.

(Вѣсь смѣхъ са).

Петро. Но, якъ Чорниха тако донесла, то ты, Грицю, не маешъ чого такъ журити ся. Та-жъ каждый знае, что то за насѣбъ та Чорниха.

Гриць. Перно, что каждый запас, та йди-жъ и говори газдынѣ, коли не дасть тобѣ до слова прійти.

Данько. Не бой ся, Грицю, мы за тобою постоянно а правда мусить выити на верхъ якъ олива.

Василь. Знаете, менѣ выдае ся, что той Джорджъ всему причина.

Петро. Розумѣе ся, что такъ! Вѣнь все пересиджуе у Чорнихѣ и носить имъ горѣвки а ты за него адвокатуеешь якъ можуть.

Данько. Не знати, де вѣнь теперь поплѣвъ ся?

(Входитъ Джорджъ).

Василь. За вѣвка помовка а вѣнь уже и ту.

СЦЕНА 2.

Тѣ самѣ и Джорджъ.

Джорджъ. Що-жъ я вамъ такъ заѣхалъ у голову, что вѣдеге про мене бесѣду?

Петро. Намъ дуже навкучилось безъ тебе, то згадали добрымъ словомъ.

Джорджъ (тордо). Вже вы не острѣтъ собѣ зубѣвъ о мене, а пыльнуите своего носа!

Василь. Намъ, знаешъ, мусить бути бавно за тобою. Ты така чужа людина, а хотъ бы разъ поспѣдѣлъ зѣ нами та повнѣвъ насъ трохи, а то все кудысь бѣгаешъ!

Джорджъ. Такымъ якъ ты не придасть ся на нѣчо наука.

Данько (подѣбляе и ставляе Джорджѣвъ кресло). Пропну яснопо нава сѣдати!

Джорджъ (жѣрныи его строгивъ поглядомъ). Ты собѣ зъ мною зачѣпни не шукай, бо можешъ лихѣ на томъ выити!

Данько. Де-жъ бы я зновъ посаживъ ся зачѣпати зѣ такимъ свѣтовымъ Американцемъ?!

Джоу жь. Я бачу, что вы собѣ шукаете зѣ мною зачѣпки, але я вамъ кажу, что вѣсье усеѣхъ не бою ся! Такъ менѣ ту вѣльпо сидѣти якъ и вамъ! (сѣдае на кресло).

Петро. Сѣдай, чоловіче, и сиди каменемъ хочъ бы до суда вѣку, хто тобѣ се зборонить!

Джорджъ. А чого-жъ усе про мене ведете бесѣду?

Василь. Не обиджай ся такъ дуже! Мусишь знати, что богато говоритъ ся лишь про великихъ людей, то жь и про тебе згадали теплымъ словомъ.

Данько. Часомъ говорятъ про великихъ людей а часомъ про великихъ дурнѣвъ. Не все оно однакового.

Джорджъ (сердито). То я у васъ дуракъ? га? А, я знаю, чия ту въ томъ рука!.. То Грицева въ усеѣмъ намова! Але, абысь знавъ, Грицю, что я и тебе не бою ся!

Гриць (подводитъ на него очи). Чого хочешь вѣдъ мене, чоловіче? Въ чѣмъ я противъ тебе провинивъ ся?

Джорджъ. Я вже знаю въ чѣмъ, але я вамъ усеѣмъ кажу, что жадного зѣ васъ не бою ся, не такыи я вже бачивъ!..

Гриць. Погоди, небоже! Носивъ вѣвкъ, понесуть часомъ и вѣвка. Не все оно однаково бувае на свѣтѣ.

(Джорджъ бере цютюкъ и вклада въ уста).

Петро. А что? смакуе?

Джорджъ (сильовуе). Тобѣ что до того! Ты вугля гризы и мовчи, коли не знаешъ американскихъ звичаѣвъ!

Василь. Ты его не займай, бо видишь, вѣнь невѣдѣвъ буде кандидувати на президента!

Данько. Не бой ся, Грицю, мы за тобою постоянно а правда мусить выити на верхъ якъ олива.

Василь. Знаете, менѣ выдае ся, что той Джорджъ всему причина.

Петро. Розумѣе ся, что такъ! Вѣнь все пересиджуе у Чорнихѣ и носить имъ горѣвки а ты за него адвокатуеешь якъ можуть.

Данько. Не знати, де вѣнь теперь поплѣвъ ся?

(Входитъ Джорджъ).

СЦЕНА 3.

Тѣ самѣ, Михайло и Анна.

Данько. А отъ и идуть адвокаты Джорджа!

Анна. Добрый вечеръ! Раздыня дома?

Гриць. Дома.

Михайло. Якосе маю, панъ Джорджъ!

Анна (до Джорджа). Якъ ся маєте! Я навѣтъ васъ не завважала, что вы ту. (подають собѣ руки).

Михайло. Мнѣ пришлѣ до кмотранѣ опатрець ихъ.

Петро. Только, Чорнихѣ, якъ будете бесѣдувати зѣ газдынѣю, то держѣтъ болыше языка за зубами! Оно бы було цѣквѣйше якъ бы вы болыше про себе розказували вѣжъ про другихъ...

Анна (береть за бока). Ты зповь что розвязавъ собѣ до мене языка? Видишь его! А коли то я бесѣдувала про другихъ людей неправду?

Михайло. Гей, Авѣчку, гей! Ты сѣ, Питро, не вадзъ даремно зѣ мойо женовъ, бо будзешъ видзѣць что ци чека! Р II

Данько. Та чтобы его мало чекати? За правду пема грѣха! Хоба-жъ ваша жѣнка не папела передъ газдынѣю на Гриця? А что вѣнь ѣй завинивъ?

Гриць. Тихѣ, не счинайте сварнѣ! Напела то певно по пянѣму, а каждый може доконати ся, что то неправда. Най собѣ йдутъ зѣ Богомъ.

Анна (злѣствѣ). Я въ тебе пѣчка, га? То я за твою пю грѣшѣ, чи что?

"SVOBODA"
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only little Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the "SVOBODA" Publishing Co.

All communications should be addressed to:

"Svoboda"
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рочна \$2.00
До старого краю 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просятъ высылати подѣ адресу:
То "SVOBODA"
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЪ ПЛОТЪЖДИ ВЪ ЧЕТВЕРЬ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

Купуйте книжки!

- Въ редакціи "Свободы" можна достати слѣдующіи книжки:
- Канадїйска Русь . . . . . 10 цнт.
  - Образки зъ Америки 10
  - Народный рухъ Австро-Угорскихъ Русинѣвъ 15
  - Конституція Спол. Державъ Півночної Америки 10
  - Де-що про права и суды въ Спол. Державахъ, а особливо въ державѣ Пенсильвенія 10
  - "Тышко Гаврилюкъ" 15
  - Оповіданя 15
  - Про вѣдуннѣвъ вѣдѣ россійского православія и ихъ перестѣдованя 10

(Продовжене аб сторони першої.)

членѣвъ комитету робятъ вже въ томъ напрямѣ можливй кроки).

3. Товариство має складати ся зъ членѣвъ: 1) основателѣвъ, що зложать найменше \$25.00, 2) зъ членѣвъ звычайныхъ, а то: а) зъ членѣвъ братствъ такъ мужескихъ якъ и женскихъ, котрыхъ всѣ члены зобовязують ся платити рѣчно по 50 цнт; б) зъ членѣвъ, що не належать до братствъ, а котрї хотять платити по \$1.00 рѣчно; 3) зъ членѣвъ допомагаючихъ, котрї зложать яку небудь жертву.

4. Рѣшено воднести ся зъ просьбою до всѣхъ священникѣвъ, абы тїи зволѣли зарядити выбѣръ комитетѣвъ мѣсцевыхъ по своихъ громадахъ, а то складаючій ся взъ 4 членѣвъ: предѣдателя, заступника, секретаря и касіера, а три томъ упрости священникѣвъ, абы зволѣли прияти на себе обовязокъ предѣдателя и покровителя товариства; на руки тыхъ комитетѣвъ розѣшли ся незадовога т. зв. «блѣоки», котрыхъ розпродаже зволѣть заняты ся комитетѣ мѣсцевї, а зарозомъ тїи-же комитетѣ выберуть по двохъ колекторѣвъ (агентѣвъ) такъ въ мѣсцѣ якъ и въ околицѣ, котрї будутъ розпродавати «блѣоки» и зобранї грошѣ разомъ зъ «юкстамп» (розпроданымъ книжочкамъ) зволѣть вѣддавати въ руки до тычныхъ своихъ комитетѣвъ мѣсцевыхъ. На тыхъ плеяхъ, де нема близько церкви анѣ священника, рѣшено удати ся впростѣ до знаныхъ нашихъ патриотѣвъ и зарядити выбѣръ по 2 колекторы (агенты) на плеяхъ.

5. Рѣшено, каждого мѣсяця, въ недѣлю, передѣ першимъ, рѣшити комитетскї сѣданя въ Джерси Сити, а що 3 мѣсяцѣ здавати публично справоздане касове и справоздане зъ дѣяльностї.

6. Списѣ комитетѣвъ мѣсцевыхъ и колекторѣвъ (агентѣвъ) має ся оголосити публично.

7. Рѣшено, просити нашї рускї часописнї, абы тымъ часомъ зволѣли и на дальше приїмати на свои руки напываючї жертвы, бо пѣзвѣнїе, коли будутъ всегда выбранї комитетѣ мѣсцевї

и агенты, и коли тымъ-же розѣшли ся блѣоки, то уже жертвы буде ся впростѣ вѣддывати до комитету.

8. Рѣшено воднести ся зъ просьбою о підпиране и вступлене въ члены до всѣхъ гр. кат. и до православныхъ священникѣвъ, такъ само и до братствъ.

9. Тоже рѣшено воднести ся до декотрыхъ славянскихъ часописей, товариствъ, братствъ и священникѣвъ, зъ просьбою о підпиране и вступлене въ члены.

10. Рѣшено удати ся трохпозвѣнїе зъ просьбою до всѣхъ нашихъ организацій, громадъ церковныхъ, братствъ, товариствъ, чтобы тїи-же яко особнї тѣла зволѣли вступити въ члены основателѣ.

11. Рѣшено, що въ протягу року доповнитъ ся теперѣшнїй комитетъ больше членами и то зѣ всѣхъ партій и доперва той будучїй комитетъ займе ся точнымъ уложенемъ статутѣвъ и «чарту».

Про тоє комитетъ вже сего тыждня розсылає вѣдозвы до всѣхъ гр. кат. и православныхъ священникѣвъ тай до братствъ въ той надѣѣ, що не найде ся анѣ оденъ Русинъ и братъ-Славянинъ, котрїи бы вѣдмовивъ своєю помочи, бо такїи внеслї за сады христїанскї, якъ: по дорожному въ дѣмъ прияти, годоного накормпти и добору раду дати, такїи цѣлы не повннїи мати жадного ворога.

Тому просимо умялно всѣхъ Русинѣвъ и братѣвъ Славянъ, не усипляйте такъ красной цѣли, але взрूपте свое сердце и скиньте ся по кѣлькѣ хто може и покажьмъ свѣтови, що мы Русини не є народѣмъ нѣкчемнымъ и найпослѣднїмъ, але що мы є народѣмъ правдолюбивымъ и поступлючимъ въ культурѣ и образованю подобно другимъ славнымъ народамъ!

Просимо всѣхъ священникѣвъ зарядити выбѣръ комитетѣвъ мѣсцевыхъ, зъ тыхъ по 2 колекторы (агенты) такъ въ мѣсцѣ якъ и въ околицѣ и ихъ имена та списѣ просимо чымъ скорше наддѣлати ласкаво подѣ адресою: Rev. Nicholas Pidhorecky, 227 Warren Str., Jersey City, N. J.

Такъ само просимо всѣхъ братствъ вступати громадно въ члены нашего товариства,

бо дати 50 цнт. разъ на рокъ на такую красную цѣль не буде великимъ ущербомъ для нѣкого, тоже прочлїхъ Русинѣвъ такъ муцанъ якъ и нашихъ женщинъ просимо вступити въ члены и на разѣ на руки редакціи «Свободы» высылати чымъ скорше по \$1.00, а тїи, що мають ся лухше, нехай не жалуютъ розвѣнїати «сотку» и прислати бодай \$25.00 яко члены-основателѣ, а колїсь, хоть жертвователь вѣвъ вже не стає тутъ на землї, але за то пѣзвѣнїе на вѣчну памятку буде записане въ золотой книзѣ, а нашї нещаснї емигранты будуть спомнѣ добродѣямъ разъ на все вдячнїи тай вмѣ руске не загниє на чужинѣ.

То-жъ скорше до дѣла! Джерси Сити днѣ 11. лютого 1900.

За головнїй комитетъ товариства «Руско-Народный Домъ Емигранційный въ Америцѣ»

О. Н. Подгоревскій
предѣдатель.

С. Сосенко
секретарь.

Вѣсти зъ Америки.

Зъ Вофало, Н. Я.
(Хитрѣсть амер. агентѣвъ асекураційныхъ товариствъ на житї.)

Тїи хитрї люде ухвають ся зъ незвычайною скоростю и зручностю по всѣхъ закуткахъ мѣстѣ и хотїи суть где якї народнїи вѣддѣлы организацій, то неспѣшю оглянутї ся, а вже тїи платнїи жидки мають спору пачку въ своихъ рукахъ людей такихъ, що не тагнутъ ся самї, только чекають, щобъ хто ихъ приволовиль, якъ звикли ще въ старомъ краю. Такихъ Русинѣвъ бацьмъ я богато въ Вофало. Приїде агентъ до хаты Поляка чи Русина, якъ стане пояснити, прихвалювати тїи всѣ пожитки, якї мають приласити членови, якъ стане примовляти, рахувати грошѣ, кѣлькѣ и яку тѣ суму дасть тов. асекураційне, що то велика для него благодать, еще сигаромъ по частованїю, то хотъ найскупѣнїи дасть ся вписати и свои дѣти.

Теперъ возмѣмъ на при мѣрѣ нашї организацій, то они по большихъ мѣстахъ цѣлькомъ не можуть такъ скоро взростати якъ американскї, а то длатого, що нашї старокраевї газды дуже лѣннїи поїти десь тамъ на мїтаннѣ и записати ся до «Р. Н. Союза». Я

знаю богато Русинѣвъ въ Buffalo, що дають свои дѣти вписувати до чужихъ американскихъ асекураційныхъ товариствъ, а до «Союза» якъ бы хто заклявъ, анѣ рушѣ, щобъ дѣти вписати, хотъ «Союзъ» дає корыстнѣнїи условїя, бо вже по кѣлькохъ дняхъ належана выплачує посмертно, на колїи въ асекураціи ажъ дочерва по 6 мѣсяцахъ. Мы повннїи вже разъ зрозумѣти, що есьмо Русинами и цѣо значить свое руске. Кождый Русинъ повннѣнъ вписати свои дѣти скорше до «Союза» нѣжъ до асекураціи, а если має записанїи вже, а не може тамъ и до «Союза» платити, то повннѣнъ закнутї чуже товариство, а прилучити ся до своего, бо той грѣшъ, що иде до «Союза», не иде въ чужїи руки, только остає при насъ и для нашего народа.

Правда, що передѣ новымъ рокомъ побольшило ся въ Вофало число до рослыхъ членѣвъ «Союза», а чому-жъ бы не мало приблїзшити ся число дѣтей — того не можо собѣ выяснитї.

— Робота у насъ послѣднїи часами не иде такъ добре якъ въ осенї. Суть люде, що теперъ не мають где якї народнїи вѣддѣлы организацій, то неспѣшю оглянутї ся, а вже тїи платнїи жидки мають спору пачку въ своихъ рукахъ людей такихъ, що не тагнутъ ся самї, только чекають, щобъ хто ихъ приволовиль, якъ звикли ще въ старомъ краю. Такихъ Русинѣвъ бацьмъ я богато въ Вофало. Приїде агентъ до хаты Поляка чи Русина, якъ стане пояснити, прихвалювати тїи всѣ пожитки, якї мають приласити членови, якъ стане примовляти, рахувати грошѣ, кѣлькѣ и яку тѣ суму дасть тов. асекураційне, що то велика для него благодать, еще сигаромъ по частованїю, то хотъ найскупѣнїи дасть ся вписати и свои дѣти.

Теперъ возмѣмъ на при мѣрѣ нашї организацій, то они по большихъ мѣстахъ цѣлькомъ не могутъ такъ скоро взростати якъ американскї, а то длатого, що нашї старокраевї газды дуже лѣннїи поїти десь тамъ на мїтаннѣ и записати ся до «Р. Н. Союза». Я

Недавно въ сѣчни бувъ рѣчнїи мїтаннѣ парохїяльнїи, на котромъ було прочитане справоздане за цѣльнїи минувнїи рокъ и змѣбрано новий комитетъ. Зѣ справозданя вѣдко ясно, що наша духовна громада поступає впередѣ мимо ворожихъ перенѣвъ и таки бай-дужности своихъ. Доходу було въ р. 1899 округло взывши \$3043.00, а розходу 2354.00, а рѣговкою остає на рокъ слѣдующїи \$588.00. Довгъ зменшивъ ся значно, а крѣмъ того справлено богато новыхъ рѣчей, такъ, що церква заосмотрена во все потрѣбне. А на теперъ найважнѣнїою рѣчею, о котру повннѣнъ подбати чымъ скорше комитетъ, єсть те, чтобы постарати ся о дяко-учителя, бо дѣти достаютъ и вже єсть ихъ спора пачка, а краснїи сѣвъ — якъ я разѣ десь читавъ — подносїть духа побожности и убагородняє чувства чловѣка.

Страшене нещасте лучило ся 23. сѣчня на Honey-brook въ домѣ Стефана Кандура, члена «Р. Н. Союза». Щобъ — певно — вѣтеръ не выгнавъ зъ хаты тепла, засушено печь, черезъ що повставъ зъ угля газъ, що выгнавъ одну душу на тамтой сѣвъ — жену Кандура, а прочимъ мало що бракувало до того. Мѣсцевїи секретарь «Р. Н. С.» до год. секретаря такъ пише:

«О такой смерти, якъ тѣмъ трафила ся, то мало хто чувъ и вѣѣ, що були въ томъ домѣ, то лежали якъ безъ духу. Але то наїннѣмъ людемъ бракує просвѣты! — ажъ страхъ. Два хлопцы приїшли въ ночи о 2 год. зѣ роботы и видѣли, що такъ нещасте въ хатѣ, бо вже не бувъ хто пхъ до гавзу впустити, лемъ отдерли окно и ввопили. И видѣли, же жена лежить на погѣ умерла, а 7 хлопѣвъ-бордингерѣвъ на верха безъ памяти, и не дали нѣкому знати, абы доктора прикликати, лемъ и самї до того сморѣду полягали. Ажъ о 5 год. рано дали знати до нашего предѣдателя, а якъ вѣнъ тамъ приїшовъ, то жена вже була нежива, 2-лѣтне дѣтя впадо зъ лѣжка и лязило по подлозѣ, а якъ закликавъ доктора, то той сказавъ, що — хто зна — чи за яку родинку всѣ не були-бъ потруїли ся и дармо пошлї зъ того свѣта».

Иванъ Писемнїиго.

НОВИНКИ.

— Памятайте на «Руско-Народный Домъ Емигранційный въ Америцѣ» и присылайте чымъ скорше жертвы до редакціи «Свободы»!

Ставати досвѣта є знакомъ звыродженя.

Мило буде почути неодоному дѣтихови, що вставати досвѣта се — послѣ гадки богатохъ сучасныхъ ученыхъ — не є признакомъ здоровья та гожости, але якогось завмерти у одиначѣ, а звыродженя у цѣльнїи генераціи. Се вже доказано, що найраннѣе вставать люде въ старнѣмъ вѣцѣ и гарнїи сей звычай не походить взъ моральныхъ причинъ, але має подставу въ устрою старечого ихъ организму. Коли хто лягає дуже швидко у вѣчѣръ, а досвѣта скоплює ся якъ найпвидче, се безперечна признака, що у него стверднїи жили. Таку тезу поставивъ недавно британскїи «Medical Journal», а до него пристали небавомъ всѣ поваги наукового лѣкарского свѣта. Исторїя вказує намъ на пр., що всѣ народы, въ часахъ, коли почали упадати, вставали дуже рано. Найстрашнѣнїи прикладъ дає намъ нынѣшнїи Киптай. Звычай вставати досвѣта закорѣннѣнъ тамъ такъ сильно, що не усунула его навѣтъ европейска культура. Цѣльнїи Китай, почавши вѣдѣ цѣсаря ажъ до корабельного слуги встаетъ рано мѣжъ 2 а 3 годиною и то въ лѣтѣ чи въ зимѣ. Въ той зрештою годнѣнѣ стварають ся тамъ авдїенціалнїи салѣ цѣсаря. Двѣрскїи торжества зачинають ся коло 8 год. рано, а о 10 г. кончить ся вся дѣяльностъ цѣсаря. Розумѣє ся, що найде ся якїсь выѣмокъ, але загаль трмає ся свято старого звычаю. Зѣ того слѣдувало бы, що вставати досвѣта, се можна бы назвати що наименнѣе хвѣнскимъ звычаемъ. Але послѣ насъ най робить собѣ кождый, якъ ему найлѣпше.

— Зѣ Simpson, Pa. доносятъ намъ, що въ той мѣсцевости перестали робити въ одной «бресѣ», черезъ що до 100 людей стратило роботу.

Михайло. Гей, Анѣчку! Вара вамъ шецкнмъ до моя жени а ещп разъ послїпннѣмъ одѣ которого таки вѣдѣ, то го доразъ до «склаера» задать!

Анна. О дивѣтъ ся па нихъ! Якї менѣ кавальѣри! Не має то що до роботы та напастує порядныхъ людеи!

Джорджъ. Тотї «гриноры» гадають, що ихъ цѣльнїи свѣтъ. Они и до мене ставляють ся.

Михайло. То кратка вѣдѣ зъ такима — доразъ зъ нѣма до склаера!

Анна. Хѣба то оденъ зъ другимъ твой дѣмъ, чи що?

Петро. Маєте щасте, що не нашъ, бо якъ бы нашъ, то вже бысте давно були за дверима.

Анна. Хѣба бы я не сказала того газдыни, якъ вы ту въ еи домѣ газдуєте... (до Грица) А видѣшь? Ты мысливъ, що газда за тобою, то вже газдыня и Маруся вѣшатя ся тобѣ будутъ на пїю, а то Пань-Богъ знає, що робити.

Михайло. Хоць стади, Анѣчку, хоць! Не видѣшишь, же то шецко злодееъ, доразъ бѣ до битки лецело.

Джорджъ. (кладѣ ноги на стѣлѣ). Не дивуйте имъ, панѣ Чорнхѣ! Або такї простаческа бачили що? знають якъ кого вшанувати? (кладѣ ноги на стѣлѣ и плѣе).

Михайло. Гей, панѣ Джорджъ! У ихъ мавахъ нема тельо розуму, чѣо у нѣхъ за пазнокцецьмъ.

Гриць. Ты, чловѣче, де ноги выставивъ? Не знаєшь, що на стѣлѣ кладѣ ся вѣла?

Петро. А ми жъ въ тебе що? Здѣйми ноги!

Джорджъ. (спльовуючи). Коли менѣ не хоче ся!

Петро. (присупає до него). Здѣймишь ноги?

Джорджъ. Нѣ.

Анна. Не дайте ся подѣ ноги, Джорджъ! Що вѣнъ вамъ має розказувати?

Михайло. Або онѣ видѣзель, якъ гамерикане робя?

Петро. Здѣймишь ноги?

Джорджъ. (зъ погордою). Маршь, ты смердячїи «гриноры»!

(Петро сныхає ноги Джорджа зѣ стола, а той зъ лоскотомъ перевертає ся зъ крѣслома на землю).

Джорджъ. (на землї кричить). Йой, люде ратуйте, хотать мене забити!

(Хлопцї замегушплись, Анна прискакує до Джорджа а Михайло бѣжить въ сторону дверей и кричить: «Ратуйте! лодзе!» зъ другой комнаты выбѣгає Евка, за нею Иванъ и Маруся).

СЦЕНА 4.

Евка, Анна, Маруся, Иванъ, Михайло, Джорджъ, Гриць, Петро, Данько и Василь.

(Бурднїари стоять коло стола, Джорджъ лежить на землї. До него прибѣгає Евка, за котрою стоить Иванъ и Маруся).

Евка. (бере за руку Джорджа). Джорджъ, що то такого стало ся?

Анна. (глинає на парубѣвъ). Тотї розбитпакї такъ газдують въ вашѣмъ домѣ!..

Михайло. До склаера зъ нѣма!

Джорджъ. (подносѣть ся и говорить крѣзь салозы). И дивѣтъ ся, люде добрї! Я собѣ приїшовъ спокѣйно до хаты, а они не знати по що и за що взыяль до мене до бїткї...

Михайло. Ту нѣтъ не поможе, справа мусѣ пуйсѣ до склаера! То ужъ досѣ тега!

Анна. Такъ, такъ, кумо! Та-жъ то чистї розбїйники! Они мало до мене не взыяль до бїткї.

Михайло. Онѣ далѣ, кмогранѣо и васъ вырца зъ хижкї.

Евка. (заломлює руки и присупає до стола). И цѣо вы собѣ мыслите люде добрї? То я васъ ту трмаю, годую, обпїраю, а вы будете въ мойѣ хатѣ розбивати порядныхъ людеи? (до мужа) Видѣшь, якїхъ маєшь добрыхъ товаришѣвъ? Онѣ дальше возмуть ся тебе бити...

Гриць. Выслушайте, газдыне! Джорджъ самъ завинявъ...

Евка. Го, го, го! Ты порядне зѣлечко!.. Ты тому вѣсому причпна, ты!

Петро. Але-жъ бо, газдыне...

Евка. (живѣ). Непотрѣбую, непотрѣбую, чтобы менѣ ту до бесѣды зѣ мною стававъ! Вы всѣ однакѣи.

Михайло. Гей, кмограня, гей! Та на нѣхъ то се вшецкї люда цоносоу.

Данько. Та хто?

Анна. О видѣшь его... Молоде ще, а якъ закукурѣчилось. Може будешъ бити ся?

Данько. Нечпстїи бы зѣ вами стававъ до биткї, не я.

Евка. (присупає до мужа). Абысь знавъ, чловѣче, що я тобѣ не буду вже больше годувати чужихъ заволоковѣ!.. Та-жъ я неспокоѣна о свое жите мѣжъ такима логатцями.

Иванъ. Жено, бѣи ся Бога, чого ты розвѣла такїи крикѣ, якъ бы борони Боже горѣло?! Та-жъ перше треба розпнѣтати людѣи, хто винявъ...

Евка. (трясѣть коло него). Гей! моднїи Боже! ото маєшь газду, о!.. Вѣнъ еще обѣтає за такима людми. То то я завязала собѣ свѣтъ за тобою, но!

Анна. Та бо вы, куме, повиннїи острѣйше троха взятисѣ и показати, цѣо вы газда въ своихъ домѣ.

Иванъ. Вы лучше цильнуйте своего носа, а не чужого проса! (Анна робить гримасу и шецѣ цѣсь до Михайла).

Евка. Що вы, кумо, вѣдзываетесь до него, або вѣнъ газда якъ другїи?

Михайло. (всѣхъхаючысь до жѣны). Я то шумнїи газда, Анѣчку, гей?

Евка. А вѣнъ ще мавъ бы охоту втопнѣти дитяну (показує на Грица) за того пройдисѣвта (Маруся вѣдвертаєсь потупнѣвши въ землю очї) але не дождѣшь ты того! Перне згину, заки бы я запропастпа Маруску.

Иванъ. (плѣе сердито). Здає ся, цѣо й самъ чортъ не выдержавъ бы зѣ такою бабою (вѣдходить).

Евка. (присупає до стола). А ты, Грицю, абысь знавъ, цѣо я тебе не хочу вже больше держати въ своей хатѣ. Йди собѣ, де межї иншихъ людеи, де будешъ мѣгъ свободло плескати лязкомъ та побивати людскихъ дѣтей! Въ мене того не можна.

Гриць. Газдыне, дайте-жъ прїйтп дѣ слова!..

Евка. (живѣ). Нѣ, нѣ, нѣ! Ше треба, не треба! Геть монѣ зѣ хаты, вже досытъ менѣ тебе!

Гриць. Я пѣду, сперечати ся не буду, але колѣсь побачите, хто виновнїи усього а хто нѣ.

Михайло. Зѣ Панемъ Богемъ, зѣ Панемъ Богемъ!

Петро. Якъ ты видѣшь, Грицю, то й я за тобою.

Данько. Я тежъ не лишусь зѣ такима гольтѣпакѣю (показує на Джорджа).

Новая республика в Америке.
Передь колымага тыждня ми побольшило ся число независимых державъ въ Америкѣ, а дотепершій републики достали нову сестрицу. На имя Ый Акре, прийшла на свѣтъ въ глубинѣ полудневои Америки и якъ немовля е маленька та слаба, але має надѣю вырости и коли не у вѣмъ, то замиловаемъ у сварняхъ та революціяхъ доробнати еусѣды. Акре — се мѣсточко въ горахъ, що числится 16 тысячь мѣшканицѣвъ та має 8 1/2 милионѣвъ квадратныхъ метрѣвъ. Але се має бути богата мѣщевостю у дороге камѣне. О неи сварила ся вже давно Бразилія зъ Болівією, то одна то друга займала се мѣсто, ажъ паренгѣ надобла вже мѣсточи така работа. Прогноа однихъ и другихъ та оголошено независиму републику.

Зъ St. Louis, Mo.
Ч. А. Валевскій зъ Ст. Луїсѣ, Мо. доносить намъ, що въ томъ мѣстѣ та въ околици робота йде дуже добре. Русины, замешкалы тамъ, мають ажъ три братства, зъ которыхъ одно належить до Р. Н. Союза а два до «Соединенія». Поблизько Ст. Луїсѣ суть ще такі мѣщевости, въ которыхъ замешкують рускыя робѣтнички: Mt. Olive, Ill., East St. Louis, Madison, Ill., Bonneterre и Desloge, Mo. Веѣ ти мѣщевости не мають священника, а котрого приняты бы зъ отвергнутыи раменами, бо тогды стапула бы скорше церковь и школа. Русины въ Ст. Луїсѣ при збирали вже пару ето долларѣвъ, вынайшли вже красне мѣще подѣ будову церкви и есегъ надѣя, що при доброй волѣ вѣсхъ Русинѣвъ задумевнн бажани усебхъ здѣйснати ся.

— **Яке поводжене можуть мати вечерки музикально-вокальныи або театральныи выставы, най на доказъ того послужить те, що въ Шамокінѣ, Па вѣдбувъ ся дня 11. е. м. вечерокъ поразъ третей зъ тою самою програмою, а гостей зобралось, якъ звичайно, богато.**

— **Машь дѣти? Чому жъ не запишете ихъ до „Р. Н. Союза“? Коштуе лишь 25 центѣвъ на мѣсяць, а дѣти умирають дуже часто, ча-стѣйше якъ старшій.**

Василь. А хибѣ-жъ я не вашъ? Я знаю, що Гриць неванный.

Евка. Идѣть, идѣть на всѣ вѣтры! Буде менше клопоти.

Василь (до Джорджа). Видишь, то всѣо черезъ тебе и твоихъ приятелѣвъ, але побачишь, що трафить ще коса на камѣнь.

Анна. Може будешь бити ся?

Михайло (до Джорджа). Хоць ту Джордж! Сховай се за насъ, бо то видишь яке то фалечне людзе.

(Бурдиняры выходять, а Гриць подходитъ до Марусѣ).

Гриць. Бувай здорова Марусю.

(Други бурдиняры хотять тежъ зъ нею прарацнть).

Евка (пробѣгае до Марусѣ, хапае ея за руку и водводьтъ. Марусѣ плаче). Вара вамъ водѣ моеи дитины!.. Вѣнь буде зъ нею працавъ ся, а перше то пле-скавъ про неи мѣжъ людьми.

Гриць. Най вамъ Панъ-Богъ того не памятае, що вы менѣ зробили.

Петро. Ходѣмъ вже, бо нема ту що робити (водходить).

Василь. А хибѣ-жъ я не вашъ? Я знаю, что Гриць неванный.

Евка. Идѣть, идѣть на всѣ вѣтры! Буде менше клопоти.

Василь (до Джорджа). Видишь, то всѣо черезъ тебе и твоихъ приятелѣвъ, але побачишь, что трафить ще коса на камѣнь.

Анна. Може будешь бити ся?

Михайло (до Джорджа). Хоць ту Джордж! Сховай се за насъ, бо то видишь яке то фалечне людзе.

(Бурдиняры выходять, а Гриць подходитъ до Марусѣ).

Гриць. Бувай здорова Марусю.

(Други бурдиняры хотять тежъ зъ нею прарацнть).

Евка (пробѣгае до Марусѣ, хапае ея за руку и водводьтъ. Марусѣ плаче). Вара вамъ водѣ моеи дитины!.. Вѣнь буде зъ нею працавъ ся, а перше то пле-скавъ про неи мѣжъ людьми.

Гриць. Най вамъ Панъ-Богъ того не памятае, что вы менѣ зробили.

Петро. Ходѣмъ вже, бо нема ту что робити (водходить).

Заявлене.
На дописе якогось студента въ „Свѣтъ“ ч. 4., въ которой тойже дописователь безименный старас ся не такъ мене, але радше мою роботу народну ослабити а навѣтъ нипити, а на такіи вымысла и неправды, якъ прим., що на вѣчу була бесѣда о членахъ братства Ивана Наумовича и що ихъ цѣбы названо тогды зрадничками, я тутъ публично заявляю, що нѣколи больше не только что не буду звинжати и водповѣдати на подобнй клеветы, але буду еще зъ тымъ болшою ревностію трудити ся для нашого народу, бо мое усно соблене есьте того рода, що чимъ болше въ мойи працѣ знаходжу противностей и вороговѣ, то зъ тымъ болшою енергією ихъ поборою и працюю! Дальше заявляю, що хотъ бы менѣ вороги народа дали цѣлу гору золота, то такой я нѣколи не поваживъ бы ся воддурати ся своего народа, зъ котрого-мъ выйшовъ, а той до писователь „Свѣта“, що хоче въ Америкѣ ухидити за „ученого“, а въ краю не мѣгъ може и одной кляси скобичити и будучи неукомъ „папьяе“ о „Польщи-Украинѣ“, не знаючи о томъ, що власне Украинѣ (малорусины и козакѣ) були и суть найважѣйшими ворогами Поляковѣ (особливо шляхты) в езуитѣвъ, то-жъ лишь честь и славу може принести менѣ назва: „козакъ, то есьте завзятый Русинъ, а не перекинчикъ.“

Джарсан Свѣтѣ дня 11. лютого 1900.

О. Николай Подгорский.

Въ Олифантѣ заложилося руске драматичне товариство, котре поставило собѣ за цѣль устроювати представления драматичнй, вечерки вокально-декламациій и таке инше. На разѣ выписалось 20 членѣвъ. До уряду войшли слѣдуючы:

Петро Галичакъ, председатель, Гриць Бубингъ, мѣстопреедѣл., Мих. Павлишакъ, секретарь, Ив. Афанъ, пасиръ, Денисъ Парчъ, режисеръ, Сергій Кисельовскій, гада, Мет. Кисельовскій, } мѣштиньты, Мкарт. Волхъ, } М. Поничий, } комитетови до про- К. Витакъ, } дѣлѣ тѣлобѣвъ и вприваждуваня гостей на галя.

Товариство пригатовлюсь до выставленя штуки о Макара «Американскій пляхтичъ», що вразѣ зъ свѣтами и декламациями має выповнити програму першого вечера, устроюваного заходами товариства.

Василь. А хибѣ-жъ я не вашъ? Я знаю, что Гриць неванный.

Евка. Идѣть, идѣть на всѣ вѣтры! Буде менше клопоти.

Василь (до Джорджа). Видишь, то всѣо черезъ тебе и твоихъ приятелѣвъ, але побачишь, что трафить ще коса на камѣнь.

Анна. Може будешь бити ся?

Михайло (до Джорджа). Хоць ту Джордж! Сховай се за насъ, бо то видишь яке то фалечне людзе.

(Бурдиняры выходять, а Гриць подходитъ до Марусѣ).

Гриць. Бувай здорова Марусю.

(Други бурдиняры хотять тежъ зъ нею прарацнть).

Евка (пробѣгае до Марусѣ, хапае ея за руку и водводьтъ. Марусѣ плаче). Вара вамъ водѣ моеи дитины!.. Вѣнь буде зъ нею працавъ ся, а перше то пле-скавъ про неи мѣжъ людьми.

Гриць. Най вамъ Панъ-Богъ того не памятае, что вы менѣ зробили.

Петро. Ходѣмъ вже, бо нема ту что робити (водходить).

— **Баль на доходѣ руской церкви, котра має ся поставити въ Northampton, Pa., водбудеться дня 26. лютого е. р. въ Northampton Hall, Catawauqua, Pa. Початокъ о 6-ой год. вечеромъ. Тикетъ 25 центъ. Сей баль дае руске братство Уеневія Пр. Богородицѣ въ Northampton, Pa., на котрый запрошае вѣсхъ мѣщевыхъ и замѣщевыхъ гостей якъ такожъ словенскій братства «Единоту» зъ Catawauqua и Словенское Народне Братство зъ Siegfried, Pa.**

ДНЯ 22. февруара е. р., въ четвергъ, водбуде ся въ Mt. Carmel, Pa. баль на доходѣ руской церкви въ гали Бана. Ветунъ на галя стоить 25 центѣвъ, а каждый Русинъ виненъ, якъ уже не явити ся на забавѣ, то бодай купити тикетъ.

ПОСМЕРТНІЙ ВѢСТИ.

Елисавета Бакошь, жена Стефана Кавдура, члена «Р. Н. С.», ч. кн. гол. 1012, зъ McAdoo, Pa.; днѣ 28. сѣчня удуслася газомъ, заткавши за скоро печь. Она походила зъ Угорщины зъ комитату угварского и числила 23 лѣтъ.

Анна Данило, лѣтъ 31, жена Василя Данило, члена «Р. Н. С.» въ Pittsburg, Pa., ч. кн. гол. 1523, упокоѣла ся въ Баллгородѣ, въ Галичинѣ, по 3 мѣсячнѣмъ на-лежаню до «Р. Н. С.» еи мужа.

Вѣчная имѣ память!

Якѣ два кумы шевцѣ захо-дили до пекла

Въ одномъ мѣстѣ были собѣ два шевцѣ еусѣды и кумы. Оданъ бувъ богачъ, а другій бѣднѣй. У богача не було анѣ одной дитинки а у бѣдного ажъ шестеро. Богач заколовъ годованого пацюка, а бѣднѣй прихидитъ до него тай каже:

— **Кумцю, може-бысьте и менѣ дали куснѣкъ мяса, щобы вкнути дѣтямъ въ борщѣ?**

Богачъ нахмуриль ся на бѣдного, та щобы его спекати ся, водѣрзавъ куснѣкъ свиначи ноги, кнвувъ бѣдному:

— **На, пди собѣ до чорта!**

Бѣднѣй такъ зробивъ, якъ сказавъ богачъ, тай попиновъ зъ тымъ куснѣкомъ мяса до чорта до пекла. Коли лишь водчинивъ браму, шытае его чортъ:

— **Для кого-жъ несешъ тое мясо?**

— **Дли васъ, чортѣвъ. — водповѣдае швецъ.**

— **Ну — каже чортъ — коли для насъ, то пеще его до найстаршого, до люципера; та не забудь его проспити, щобы тобѣ давъ за те мясо червоного когутика, що свидѣт коло него. Зай шовъ швецъ до люципера а той его змѣривъ очима водѣ стоиъ до головы тай пытае его, що хоче. Швецъ повѣдае:**

— **Приношу вамъ зѣ свѣта мяса и прошу, щобысьте приймили, а менѣ за те дали вашого, червоного когутика.**

Люциперъ бувъ тогды добрый и давъ ему тогды червоного когутика. А то такий бувъ когутъ, що за каждымъ разомъ якъ заше, то долларъ упаде ему зъ

дзюба. Такъ ему сказавъ той чортикъ, що впустивъ его до пекла.

Зъ великою утѣхою побѣгъ нашъ шевчикъ зъ когутомъ до дому, а тамъ дѣтѣ страхъ голоднй плачуть хлѣба. А швецъ повѣдае.

— **Не плачте дѣти, водѣ нынѣ будемо чути ся въ добрѣ, — та поставивъ когуту на столѣ и каже:**

Запѣй когутику, а когутикъ закукурѣкавъ, тай липъ сиустивъ дзюбъ, а зъ дзюба брѣнь долларъ на столѣ.

— **Запѣй еще когутику!**

Вѣль зновъ запѣваъ и знесъ долларъ, а до вечера только долларѣвъ наѣявъ, що була зъ кварта. На другій день водѣ рана до вечера когутъ лишь пѣе та пѣе, та наѣявъ велику купу долларѣвъ, а не було у него чимъ перемѣрити, посылла швецъ сына до своего кума, щобы позичивъ четвертку. Перемѣривъ, сховавъ та водославъ четвертку назадъ, а за обручомъ лишавъ ся оденъ долларъ. Дивити ся богачъ тай каже:

— **А то вѣнь звѣдѣть, тлько долларѣвъ має, що ихъ ажъ четверкою мѣрить?**

Прихидить богачъ до бѣдного тай каже:

— **Куме, а вы где набрали только долларѣвъ, що ихъ ажъ четверкою мѣрите? Або менѣ скажѣть, а якъ нѣ, то йду до суду, скажу, що вы когось зрабовали.**

Настрашивъ ся бѣднѣй, та каже:

— **Не идѣть до суду, я вамъ все по правдѣ скажу. И сказавъ все яке було.**

Еще того самого дня набравъ богачъ богато мяса, песе до пекла. А той чортикъ, що при дверехъ, скоро его побачивъ, отворивъ дверь, та повѣдае:

— **О, добре, что ты до насъ самъ зайшовъ, мы уже давно ждемъ на тебе!**

Такъ зайшовъ богачъ у пекло и вже его нѣхто не бачивъ, щобы звѣдтамъ повернувъ.

Д. П.

Бачность!

Звѣстный цѣлому свѣтови бальсамъ, що его вырабляютъ оо. Каупцины въ Празѣ, помогъ вже соткамъ тысячъ людей. Се единный лѣкъ на морску слабость, але треба его вже заявчати 3—4 днѣвъ напередъ, зани вѣдѣе ся на корабель. Коли я вѣхавъ до Америки, не слабувавъ анѣ одной хвилѣ а богато людей на корабль вызывивъ тымъ бальсамомъ. Той бальсамъ есьте таковыи помощныи на всѣ желудковий слабости. Кого иудить, особливо рано натще, кому шо вѣденю водѣивае ся, хто має згагу, кого коле въ бодрѣ, на то однокимъ лѣкомъ той бальсамъ. Людѣ выпускають пропьяши до уха, сли болятъ, а вже незрѣванымъ лѣкомъ есьте на раны, бо не дасть тѣлу гнити а гоить дуже скоро.

Сей бальсамъ помагае на жѣночй слабости, на бракъ апетиту, нервовѣсть и неокровиновѣсть. Такой бальсамъ вырабляю я посяя оригинальной рецепты, а хто его хоче достати най пише до мене на адресъ:

Rev. Dr. Damascen Polivka PLYMOUTH, Pa.

Той бальсамъ бере ся три разы на день по 15 капель на цукеръ. Рано бере ся на порожный желудокъ, а за повѣ години можна вѣсти снѣдане. Мала флашочка коштуе 30 центѣвъ а велика 50 центъ.

Хто бы хотѣвъ зарадити ся въ какой слабости най пише до о. доктора.

Иванъ Беднарскій

кандидус на комисіонера зъ „колы-тавнищѣ“ въ Шамокінѣ, Па.

Голосуйте на вѣхъ! Wm. M. LLOYD зъ Shamokin, Pa. кандидус на мирового судію (justice of the peace) зъ „колы-тавнищѣ“. Мешкае 1101 Cheming st. Вѣнь заслугуе на тое, щобы доступивъ того уряду, то-жъ голосуйте на него!

Звѣстный усебѣ мировой судія W. KARNEY зъ Шамокінѣ кандидус зновъ на той самъ урядѣ. Понеже зъеднавъ вѣнь собѣ симпатію людей за своего першого урядованя, то-жъ теперъ выборцѣ повинны его поирати и выбирати на ново. Дайте значокъ при имени W. Karney.

КАРОЛЬ КШИКВА (Chas. Krueger) 1514 Oneydy str. зъ Шамокінѣ кандидус на Spriangfield (Пулько) на кациера. Не водѣ нынѣ знаютъ людѣ Кшикву, то-жъ якъ на чоловіка чесного всѣ выборцѣ воддадутъ свои голосы.

Осытѣмъ оголошую себе яко кандидата на директора убогахъ мѣста Шамокінѣ и передѣлѣтя. Мешкаю въ Shamokin, Pa., 310 Sumbury str. **Н. Н. KEISER.**

ГОЛОСУЙТЕ НА ВѢХЪ!

Звѣстный усебѣ мировой судія W. KARNEY зъ Шамокінѣ кандидус зновъ на той самъ урядѣ. Понеже зъеднавъ вѣнь собѣ симпатію людей за своего першого урядованя, то-жъ теперъ выборцѣ повинны его поирати и выбирати на ново. Дайте значокъ при имени W. Karney.

КАРОЛЬ КШИКВА (Chas. Krueger) 1514 Oneydy str. зъ Шамокінѣ кандидус на Spriangfield (Пулько) на кациера. Не водѣ нынѣ знаютъ людѣ Кшикву, то-жъ якъ на чоловіка чесного всѣ выборцѣ воддадутъ свои голосы.

Осытѣмъ оголошую себе яко кандидата на директора убогахъ мѣста Шамокінѣ и передѣлѣтя. Мешкаю въ Shamokin, Pa., 310 Sumbury str. **Н. Н. KEISER.**

OPERA HOUSE.

Въ четвергъ 15. февруара 1900 р. водбудеться представлене въ Opera House, въ Mt. Carmel „What Happened to Reilly.“

Буде се дуже смѣшне представлене зъ жита Прляндчикѣвъ.

Тикетъ 25, 35, 50 и 75 центъ.

ЕСЛИ

маете яке право, хочете продати або купити въ старѣмъ краю грунтъ, достати сплатокъ або грошѣ щосте побелали до старого краю — удайте ся зъ тымъ до Пырча, въ Олфантѣ. Вѣнь вамъ добре зрѣобитъ и порадитъ.

Адресъ: **D. Pyrez, Box 355 — Olyphant, Pa.**

Йосѣфъ Пейко

русскій готельникъ — Cor. Commercial & Franklin Street — въ ШАМОКИНѢ, ПА. Запрошуе вѣсхъ Русинѣвъ до себе на свѣже пиво и добру виску. Хочете добре забавити ся, идѣть до Пейка. Чекаешъ на „стрѣткарю“, зайди до Пейка, а нѣколи не спизниши ся, бо она йде попри самѣ дверѣ.

НОВОСТЬ!

Чисто американскѣ фирма продаетъ гарнй годинники.

За \$3.65 можешъ достати ти годинникъ, але самъ заплатишь почту, а за \$3.95 фирма платитъ сама, ще и ланцуюкъ додае. Если тобѣ годинникъ не подобася, можешъ его водослати, а грошѣ тобѣ звернуть.

Пишѣть на адресу: **ROYAL BARGAIN HOUSE, 334 Dearbon str. CHICAGO, ILL.**

P. V. OBIECUNAS

1012 Carson str. PITTSBURG, PA. Интересъ банковый, заложенный въ р. 1894. Продае шифарты на всѣ корабельныи линіи, где хто хоче, по умѣркованѣй цѣнѣ.

Посылае грошѣ до всѣхъ частей свѣта дуже скоро и безопасно.

Вѣнь мешкае лишь „три блокы“ водѣ руской церкви на „Савѣ Свѣдъ“. Уже часъ перестати ходити до Мошва-Берк. Каждый поряднѣй чоловікъ повиненъ поирати своего а не жидѣ. Розмоните ся зъ нимъ по свому.

Ану сиробуйте!

ЧИТАЙТЕ!

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ

Ф. Михальского и Д. Голода

38 Green str., — JERSEY CITY, N. J.

Каждый Русинъ вѣдучій зъ краю, чи до краю, або мающій яку небудь потребу въ Нью Йорку, чи въ околаци, повиненъ вступити до того готеля, бо тутъ достане найздоровѣй и найтаннѣйшійи напитки всѣхъ го рода.

Достанете почитѣть таннѣ, частенскій и безопаснѣй.

Ту продае шифарты на всѣ корабельныи линіи по умѣркованѣй цѣнѣ и ввсмылае ся грошѣ до всѣхъ частей свѣта безопасно, скоро и танно; такъ емо можна тутъ вымѣняти рѣжнй грошѣ.

Хто изъ землекѣтъ хотѣвъ бы водѣхати до старого краю, то потребуе лишь написати листъ а водворити почтово его воддѣмъ ся, возъ и якъ шифѣ водѣ годѣтъ и водѣ коштуе шифѣ-карта.

Понеже сей готель близенько дѣна пессальвеніскаго, дѣ габскаго и централнаго, а такожъ дѣна, звѣдѣя стрѣткарѣ реу, ходатъ ся по цѣломъ мѣстѣ и околаци, якъ Newark, Вуаоппе, Elisabeth, тай до Губоженъ близько, а „Ферѣ“ до Нью Йорку и Бруклина такожъ подѣ носомъ, дѣятого вождѣ Русины повиненъ вступити до своихъ землекѣтъ, де достане добру и велику чару віска, циво великими шклянками зъ перворядно го бровару и вода минералнй, вѣстрѣляющій жолудокъ, а не желане, то и гаванскѣ цигаре тамъ собѣ закуритъ.

Купнвшого тутъ шифарту выпроводитъ ся ажъ на шифѣ.

Въ томъ готелю есьте такожъ хорошо урядженя и простора галя на мѣгнѣи, весѣля и другя забавы.

„NO RHEUMATISM.“

Той лѣкъ звѣстный въ цѣломъ повѣтѣ.

Если хто терпитъ на ревматизмъ, най попробуе того лѣку. Тислѣть хорыхъ на ревматизмъ завдячують свое здорově австралийскому лѣкову «No Rheumatism», а навѣтъ тай, шо довогъ лѣчили ся у докторѣвъ, счудувались, якы наслѣдки были въ колыкохъ днѣяхъ, коли сиробували лѣку «No Rheumatism».

Зѣ всѣхъ патентованыхъ медципъ „No Rheumatism“ есьте однокимъ, шо має голосну славу, бо коли сто ужити, болъ ажъ бы рукою водѣвнѣ.

„No Rheumatism“ не есьте лѣкомъ на всѣ слабости, але, сли хто має домалѣ въ крижахъ, рукахъ, ногахъ, плечахъ, ужити лишь того лѣку, а наслѣдки невѣй.

Вы можете достати тое лѣкарство въ каждой голвѣной аптцѣ.

Сотъ на продажѣ въ аптцѣ Самуеля Юнга, Ленса, Джордана, Виллѣмса и Девиса въ Mt. Carmel. Продаеъ такожъ въ сторѣ Hughes Bro's, L. Grossman и Midvalley Supply Co.

Продаеъ ще въ Централіи у Девиса и Голдсворти и Монтана у Гудмана, на Ексцелзюрѣ у Ив. Гловы, въ Mt. Carmel у О. Мурдыи и Ст. Гжендѣнскяго, а въ Шамокінѣ у Злотожнѣскаго и Мархеви.

Можна достати за \$1.00 и 50 центъ.

С. В. RICHARD & Co.

61 BROADWAY — NEW YORK.

Банкова кинтора и продажѣ корабельныхъ билетѣвъ.

Головнй агенты корабельнѣ „першого класѣ“.

Продають „шифкарты до Европы и зъ Европы до Америки. Грошѣ посылать безопасно „телеграмъ“ або телеграфичною дрогою.

Продають або купують для людей грунты такъ ту въ Америкѣ, якъ и въ старѣмъ краю.

Переводятъ процеси въ старѣмъ краю. Мають ту своего адвоката зѣ старого краю. Засылають пакунки чи якы небудь рѣчи до старого краю и где небудь инде.

Если хто хоче ити до старого краю, вистараютъ ся для него о паспортъ.

Той банкъ истнуе вже 52 лѣтъ есьте наибольшимъ того рода въ Нью Йорку. — Пишѣть: **С. В. RICHARD & CO. 61 Broadway — NEW YORK CITY.**

Юліянъ Копилянскій (Julian Kopylanski) 424 Shamokin str. ШАМОКИНѢ, ПА.

Перворяднѣй салюнь рускій. — Найлучшій напитокъ можна ту достати, якъ: пиво на шклянки и бутельки, вина розмантого гатунку, горѣвки досконалы, цигара дуже добры.

Спѣшнѣтъ Братя Русины до своего братчика Юлька.

Dr. John Szlupas 421 Penn. Ave. SCRANTON, PA.

Знаменитый лѣкаръ. Довголтѣй практикѣ дала ему способнѣсть стати добрымъ лѣкаремъ. Лѣчить успешно всякого рода хоробы. Мае такожъ свою власну аптчку, въ которой вырабляютъ ея дуже добры и помѣчнй лѣкарства.

Розмовитъ ся по руски, литевски, по польски и по англійски. — На цѣлои околицѣ знаютъ добре Шлюпаса.

РУСКА БУЧЕРНЯ Игнатія Трохановского, на Second Str. в Mt. Carmel, Pa.

Все свѣже и добре мясо, ковбасы, шинки, солонину и все можете купити у своего руского бучера, а то по дуже низькой цѣнѣ. Розвозитъ все на частъ. Хвалити богато не треба, бо добро само хвалитъ ся. **Р 12**

НОВІЙ КНИЖКИ.

Календаръ „Просвѣта“ на р. 1900 40 центъ.
Календаръ Общ. Блжк. на р. 1900 40 центъ.
Православный календаръ буюков. 45 центъ.
Угварскій календаръ 20 центъ.
Хто хоче купити собѣ кнжну руску, чи англійску, або записати журналъ (magazine) нехай пише до чѣтальнѣ ил. М. Шашкевича (залучивши за 2 цент

